

Avropanın enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın rolu artır

SOCAR-ın prezidenti Rövnəq Abdullayev "İki sahil" qəzetinin Neftçilər Günü münasibətilə nəşr olunan xüsusi buraxılışında dərc edilən məqaləsində vurğulayır ki, mövcud layihələr üzrə görülən tədbirlər, eləcə də perspektiv strukturların potensialı nikbin proqnozlar üçün əsas verir

Ümmillə lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə işlənib hazırlanmış yeni neft strategiyasının təməl daşını təşkil edən "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması ilə müstəqil Azərbaycan dövlətinin tarixində milli neft strategiyası həyata keçirilməyə başlandı. Məhz bu müqavilədən sonra dünya dövlətlərinin Azərbaycan iqtisadiyyatına marağı artdı, ölkəmizin beynəlxalq əlaqələrinin genişlənməsinə güclü təkan verildi.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft boru kəmərinin çəkilməsi ilə reallaşan və ulu öndər Heydər Əliyevin bir neçə onilliklər üçün hesablanan neft strategiyasının həlli və uğurla davam etdirilməsinin nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan dünya birliyində siyasi, iqtisadi inkişafı, qlobal hadisələrə təsir imkanları artan qüdrətli dövlət kimi tanınır, qəbul olunur.

Ulu öndər Heydər Əliyevin müəllifi olduğu neft strategiyası möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Azərbaycan artıq bütün dünyada etibarlı tərəfdaş, qlobal enerji təhlükəsizliyi sistemində əvəzolunmaz yeri olan bir ölkə kimi tanınır. Dünya iqtisadiyyatına sürətlə inteqrasiya olunan Azərbaycan bu gün də Xəzərin enerji daşıyıcılarının beynəlxalq bazarlara nəql edilməsi istiqamətində möhtəşəm layihələr həyata keçirir.

Dünyanın sabit və dinamik inkişaf etməkdə olan ölkələrindən sayılan Azərbaycan Respublikası uzun illərdir ki, müstəqil iqtisadi siyasət yeridir, bir sıra qlobal enerji və nəqliyyat layihələrinin təşəbbüskarı və fəal iştirakçısı rolunda çıxış edir. Özünün zəngin karbohidrogen ehtiyatları hesabına enerji təhlükəsizliyini tam təmin etmiş ölkəmiz Avropanın da enerji təhlükəsizliyinə mühüm töhfələr verir. Artıq dünyanın potensial qaz ixracatçısına çevrilmiş Azərbaycan Respublikası regionun və Avropanın enerji xəritəsini zənginləşdirir, XXI əsrin əsas qaz təchizatçısı kimi diqqəti özünə daha çox cəlb edir. Belə ki, müstəqilliyinin ötən illərində həyata keçirdiyi uğurlu neft strategiyası, bir sıra qlobal enerji layihələrinin təşəbbüskarı və fəal iştirakçısı kimi beynəlxalq aləmdə böyük nüfuz qazanmış Azərbaycan artıq özünü zəngin qaz ölkəsi kimi də təqdim edə bilmişdir.

Azərbaycanın təsdiq edilmiş qaz ehtiyatları 2,6 trilyon kubmetrdir, proqnozlaşdırılan ehti-

yatların həcmi isə bundan iki dəfə artıqdır. Geniş şaxələndirilmiş infrastruktur imkan verir ki, ölkəmiz qaz ixracını istənilən istiqamət üzrə artırsın. Hazırda ölkəmiz Avropanın ən iri infrastruktur layihəsini - Cənub Qaz Dəhlizi layihəsini həyata keçirir. Bu, "Şahdəniz-2" və digər layihələr çərçivəsində Azərbaycanda çıxarılacaq böyük təbii qaz həcmələrinin Avropa Birliyi ölkələrinə daşınması məqsədilə yaradılan nəhəng infrastruktur zənciridir. Keçən il sentyabrın 20-də Bakıda Cənub Qaz Dəhlizinin təməli qoyulduqdan sonra bu ilin fevralında Bakıda "Cənub" qaz dəhlizi ölkələrini təmsil edən nazirlərin Məşvərət Şurasının iclası keçirildi ki, bu da görüləcək işlərin əlaqələndirilməsi üçün çox önəmli addım oldu. Cari il martın 17-də isə Türkiyənin Qars vilayətində Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan prezidentlərinin, həmçinin Avropa İttifaqı və ABŞ-in nümayəndələrinin iştirakı ilə TANAP-ın təməlqoyma mərasiminin keçirilməsi Cənub Qaz Dəhlizinin reallaşdırılması baxımından olduqca əlamətdar hadisədir. Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi çox sayda müxtəlif maraqlı tərəfləri və 3500 kilometrlik geniş bir coğrafiyanı əhatə edir. Prezi-

dent İlham Əliyev bu layihəni "XXI əsrin müqaviləsi" adlandırır. Ölkə Prezidenti İlham Əliyev "The Business Year" jurnalına müsahibəsində vurğulayıb ki, "Şahdəniz-2" və Cənub Qaz Dəhlizi layihələri Azərbaycanın neft strategiyasına yeni nəfəs verməklə yanaşı, həm də dünyanın enerji xəritəsini dəyişdirəcək və Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında yeni vəziyyətin yaranmasına səbəb olacaqdır.

Təsədüfi deyil ki, son illər mavi yanacaqda getdikcə artmaqda olan tələbatının ödənilməsinə çalışan Avropa və bir sıra dünya ölkələri əsas qaz təchizatçısı kimi məhz Azərbaycana ümid bəsləyirlər. Bu isə ölkəmizə qaz ehtiyatlarını dünya bazarına çıxarmaq üçün şaxələndirilmiş ixrac marşrutlarının yaradılmasına yol açır.

Bütün dünyada təbii qaza tələbatın artdığı müasir dövrdə qaz hasilatının yüksəldilməsi SOCAR-ın qarşısındakı əsas vəzifələrdən biridir. Neft ölkəsi kimi hələ qədim zamanlardan məşhur olan Azərbaycan "Şahdəniz" yatağının uğurla işlənilməsi nəticəsində qısa müddətdə dünya bazarında həm də alternativ təbii qaz mənbəyi kimi tanınır.

SOCAR-ın prezidenti Rövnəq Abdullayevin "İki sahil" qəzetinin Neftçilər Günü münasibətilə nəşr olunan xüsusi buraxılışında dərc edilən məqaləsində qeyd olunur ki, dəniz akvatoriyalarındakı ən iri yataqlardan sayılan "Şahdəniz" in ehtiyatları 1,2 trilyon kubmetr qaz və 240 milyon tondan artıq kondensat həcmində qiymətləndirilir: "İndiyədək yataqdan işlənmənin 1-ci mərhələsi çərçivəsində 64,1 milyon kubmetr qaz, 16,3 milyon ton kondensat hasil olunub. Ötən il 9,8 milyard kubmetrdən artıq qaz və 2,3 milyon ton kondensat çıxarılıb. İstismar dövrünün başlanğıcından 2015-ci il sentyabrın 1-dək yerli və xarici bazarlara 63,5 milyard kubmetr qaz və 16,3 milyon ton kondensat nəql olunub. Hazırda yataqda orta gündəlik hasilat 29 milyon kubmetr qaz və 6,9 min ton kondensat həcmindədir. İstismarda olan "Şahdəniz-1" mərhələsinin hasilat gücü ildə 9 milyard kubmetr təbii qaz təşkil edir. İşlənmənin 2-ci mərhələsi, "Faza-2" çərçivəsində isə yataqda illik hasilatı minimum 16 milyard kubmetrə çatdırmaq üçün müvafiq tədbirlər görülməlidir. Belə ki, "Şahdəniz-2" layihəsi çərçivəsində iki yeni platforma inşa ediləcək, 26 quyu

qazılacaq, sualtı avadanlıqlar quraşdırılacaq, Səngəçal terminalı genişləndiriləcək, eyni zamanda, 500 kilometrlik sualtı boru kəmərləri çəkiləcək. Hazırda layihə üçün 23 ölkədən 162 avadanlıq təchizatçısı cəlb olunub, mühəndislik, tikinti və təchizat üzrə müqavilələr imzalanıb. İstismar quyularından 8-nin qazması tamamlanıb."

Rövnəq Abdullayev bildirir ki, yaxın və orta perspektivdə qaz hasilatının artırılması məqsədilə SOCAR xarici tərəfdaşları ilə birlikdə digər yataq və sahələrdə də məqsədyönlü işlərini davam etdirir: "Xəzərin Azərbaycan sektorunda nəhəng qaz-kondensat mənbələrindən olan "Abşeron" yatağında Fransanın "Total" şirkəti ilə birlikdə uğurla çalışırıq. Yatağın ehtiyatları 350 milyard kubmetr qaz, 45 milyon ton kondensat həcmində qiymətləndirilir. Bundan əlavə, işlənmənin sonrakı mərhələsi üçün ciddi kəşfiyyat potensialı mövcuddur. Proqnoza əsasən, 2019-cu ildə yataqda ilk kommersiya qazma işlərinə, 2021-ci ilin sonunda isə ilk qaz hasilatına başlamaq mümkün olacaqdır. "Ümid" yatağı "Şahdəniz"dən sonra Xəzərin milli sektorunda kəşf edilən ilk yeni qaz yatağıdır. Hesablamalar göstərir ki, bu yatağın karbohidrogen ehtiyatları 200 milyard kubmetr qaz, 40 milyon ton kondensat həcmindədir. Hazırda yataqda iki istismar quyusu işləyir, daha bir quyunun qazması davam edir. Aparılmış geoloji tədqiqatlar "Ümid" qaz yatağının yaxınlığında ehtiyatları ondan təxminən iki dəfə çox olan "Babək" yatağının da olduğunu göstərir. Məhz buna görə də SOCAR bu yataqların birlikdə işlənilməsinə daha əlverişli hesab edir. Hazırda blokun ümumi geoloji quruluşu haqqında daha ətraflı məlumat toplayaraq bu istiqamətdə işləri davam etdiririk."

R.Abdullayev məqalədə onu da qeyd edir ki, dövlət başçısı İlham Əliyevin göstərişinə əsasən, bir neçə il əvvəl Şirkət bu istiqamətdə genişmiqyaslı kompleks tədbirlər proqramı hazırlamışdır və həmin proqram bu gün də həyata keçirilir: "Görülən işlər nəticəsində bu yataqlarda məhsuldarlıq yüksəlmişdir. 2014-cü ildə ölkə üzrə hasil olunan qazın ümumi həcmində (29,6 milyard kubmetr) SOCAR-ın payı artaraq 7,2 milyard kubmetrə çatmışdır. Ölkənin təbii qaza ehtiyacı tam ödənilmiş, blokada şəraitində olan Naxçıvan Muxtar Respublikasının mavi yanacaq təminatı təmin edilməsi məqsədilə İran İslam Respublikasına uzunmüddətli mübadilə (swap) müqaviləsi çərçivəsində ötən il 398,5 milyon kubmetr, bu ilin 8 ayında isə 177,8 milyon kubmetr qaz nəql edilmişdir."

Xəzərin Azərbaycan sektoru qaz-kondensat ehtiyatları ilə zəngindir və hasilatın artırılması istiqamətində SOCAR fəaliyyətini genişləndirir. R.Abdullayev məqaləsində vurğulayır ki, mövcud layihələr üzrə görülən tədbirlər, eləcə də perspektiv strukturların potensialı nikbin proqnozlar üçün əsas verir. Bu, regionun və Avropa ölkələrinin enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın rolunu daha da artıracaqdır.

Orxan Vahidoğlu,
"iki sahil"